

www.amcham.hr

Američka gospodarska komora u Hrvatskoj | American Chamber of Commerce in Croatia

Zagreb, lipanj 2025.

Prevenција, kontrola i smanjenje pušenja

Sadržaj

Uvod	2
Trenutno stanje u Hrvatskoj	2
Prevenција i prestanak pušenja	2
Primjeri dobre prakse	3
Zaključci neovisnih tijela o novim duhanskim i nikotinskim proizvodima	4
Gospodarska dimenzija i ilegalni proizvodi	5
AmCham-ove preporuke	6

Uvod

Pušenje je jedan od vodećih promjenjivih čimbenika rizika za ljudsko zdravlje. Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije, godišnje u svijetu više od 8 milijuna ljudi umre zbog posljedica aktivnog ili pasivnog pušenja. Većina tih smrti rezultat je aterosklerotskih kardiovaskularnih bolesti, raka pluća i kronične opstruktivne plućne bolesti.

Unatoč brojnim kampanjama protiv pušenja, posljednjih desetljeća se prati usporavanje pada broja pušača koji je dosegao plato. Svjetska zdravstvena organizacija procjenjuje da će 2025. godine na svijetu i dalje pušiti milijardu stanovnika, a Europska unija je u okviru Europskog plana borbe protiv raka postavila cilj smanjenja udjela pušača u ukupnoj populaciji na 5% do 2040.-te godine.

Uzimajući u obzir sve navedeno, AmCham ovim stajalištem ima za cilj pružiti sveobuhvatan pregled trenutnog stanja u Hrvatskoj, analizirati postojeće mjere i politike, te predložiti konkretne korake kojima bi se osigurao brži i učinkovitiji odgovor na ovaj javnozdravstveni izazov.

Trenutno stanje u Hrvatskoj

Podaci o pušenju, prema Eurostatu iz svibnja 2022. godine, pokazuju slijedeće:

- **Svakodnevni pušači:** U 2019. godini, 23,5% osoba starijih od 15 godina u Hrvatskoj bili su svakodnevni pušači.
- **Razlike među spolovima:** Muškarci su češće svakodnevni pušači u usporedbi sa ženama.
- **Dobne skupine:** Najveće stope pušenja zabilježene su među ženama u dobi od 55 do 64 godine.
- **Teški pušači:** 11,6% populacije starije od 15 godina konzumiralo je najmanje 20 cigareta dnevno, pri čemu su muškarci češće teški pušači.
- **Izloženost duhanskom dimu:** 34,7% osoba starijih od 15 godina bilo je svakodnevno izloženo duhanskom dimu u zatvorenim prostorima, što je najviši udio u EU.

Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda regulira uporabu duhanskih i nikotinskih proizvoda u Hrvatskoj. Isti je usklađen s relevantnim europskim direktivama, a u nekim dijelovima je čak i restriktivniji u odnosu na europsku regulativu, kao i zakonodavstvo značajnog dijela država članica. S obzirom da je donesen 2017. godine, isti ne odražava činjenicu da je tržište duhanskih i srodnih proizvoda doživjelo određene novitete, kao ni nove spoznaje.

Prevenција i prestanak pušenja

Preventivni programi protiv pušenja ključni su za smanjenje stope pušenja i poboljšanje javnog zdravlja. Za smanjenje stope pušenja u budućnosti posebno je važno spriječiti početak pušenja kod mladih. Također, smanjenje pušenja među odraslima, posebno u najugroženijim skupinama, smanjuje izloženost mladih pušenju i pristup duhanskim i nikotinskim proizvodima. Jedan od glavnih pristupa u prevenciji pušenja su edukativne kampanje koje informiraju javnost o štetnosti pušenja. Programi u školama i zajednicama usmjereni su na edukaciju mladih o štetnosti pušenja i promicanje zdravih životnih navika.

Uspješan prestanak pušenja zahtjeva sveobuhvatan pristup koji uključuje medicinsku pomoć, savjetovanje i promjenu načina života. Nikotinska nadomjesna terapija, lijekovi i programi podrške pokazali su se učinkovitim u pomoći pušačima da prevladaju ovisnost, a neke zemlje provode intenzivne i lako dostupne programe.

S druge strane, prema istraživanjima, prosječni pušač pokušava prestati pušiti najmanje šest puta, a mnogi pokušavaju i više od 30 puta prije uspješnog prestanka (Chaiton i sur., 2016). Stoga je realno očekivati kako će neki pušači nastaviti i dalje pušiti unatoč svim naporima te programima i mjerama koje se provode.

Upravo zato je važno analizirati primjere zemalja koje su uspjele smanjiti stopu pušenja u relativno kratko vrijeme te pokušati primijeniti neke od njihovih praksi, a koje se trenutno ne primjenjuju. Programi prevencije pušenja i programi prestanka pušenja su prisutni već dugi niz godina te ih

provode različite zdravstvene institucije, uključuju individualni i grupni rad s pacijentima, savjetovališta, te preventivna predavanja za učenike i roditelje.

Primjeri dobre prakse

Jedna od njih je Velika Britanija. U 2013. godini stopa pušača među odraslima u Ujedinjenom Kraljevstvu iznosila je približno 19%. Tijekom proteklog desetljeća, ta se stopa značajno smanjila. Od 2023. godine, oko 11,9% odraslih u Ujedinjenom Kraljevstvu su pušači. Kampanje koje se provode koriste različite medije, uključujući televiziju, radio, društvene mreže i plakate, kako bi dosegle što širu publiku.

Ujedinjeno Kraljevstvo također istražuje inovativne pristupe u borbi protiv pušenja. Jedan od takvih pristupa je promocija e-cigareta kao manje štetne alternative cigaretama. Iako e-cigarete nisu bez rizika, istraživanja sugeriraju da su manje štetne od pušenja i mogu pomoći pušačima da prestanu. Također se radi na regulaciji tržišta e-cigareta kako bi se spriječila njihova upotreba među mladima.

Stoptober ([*Stoptober is back, calling on smokers to quit for good: Central and North West London NHS Foundation Trust*](#)) je godišnja kampanja koja se održava svakog listopada i potiče pušače da prestanu pušiti na 28 dana. Istraživanja pokazuju da prestanak pušenja na 28 dana pet puta povećava šanse za trajni prestanak. Kampanja pruža podršku putem aplikacija, društvenih mreža i lokalnih događanja, a uključuje i savjete stručnjaka te priče bivših pušača.

Stop smoking services ([*NHS stop smoking services help you quit - NHS*](#)) je inicijativa Nacionalne zdravstvene službe (NHS) koja pruža resurse i podršku za prestanak pušenja tijekom cijele godine. *Smokefree* nudi besplatne savjetodavne usluge, terapije zamjene nikotina i lijekove koji pomažu pušačima da prestanu. Također, dostupne su aplikacije i online alati koji pružaju podršku i motivaciju.

Swap to Stop ([*Swap to Stop | Devon County Council Stop Smoking Service Provided by Best You*](#)) je inicijativa koja potiče pušače da zamijene cigarete e-cigaretama kao manje štetnom alternativom. Iako e-cigarete nisu bez rizika, istraživanja sugeriraju da su manje štetne od tradicionalnih cigareta i mogu pomoći pušačima da prestanu pušiti. Ova kampanja uključuje distribuciju besplatnih e-cigareta pušačima koji žele prestati pušiti.

Jedna od interesantnijih aplikacija za prestanak pušenja dolazi iz Njemačke, i zove se "**NichtraucherHelden**" (**Heroji nepušači**). To je sveobuhvatan program koji kombinira digitalne alate i bihevioralnu terapiju kako bi pomogao pojedincima da prestanu pušiti. Aplikacija nudi personalizirano savjetovanje, interaktivne vježbe i motivacijski sadržaj temeljen na kognitivno-bihevioralnoj terapiji. Aplikacija ima besplatnu verziju koja pruža početnu podršku, uključujući savjetodavne sesije, statistiku o nepušenju i alate za upravljanje žudnjom. Također, postoji puna verzija koja se može dobiti na recept, čineći cijeli program besplatnim za korisnike s receptom. Aplikacija u sebi ima i praćenje napretka s brojačem cigareta, kalkulatorom ušteda i praćenjem zdravstvenih poboljšanja, a korisnicima su dostupni i alati poput vježbi disanja, igara i podrške zajednice za upravljanje žudnjom. Puna verzija aplikacije pruža tri mjeseca aktivne podrške nakon prestanka pušenja, uključujući redovite savjetodavne videozapise, savjete za fitness i zdrave recepte kako bi se spriječilo dobivanje na težini. Program podržavaju iskusni stručnjaci osiguravajući da korisnici dobivaju profesionalne smjernice tijekom cijelog puta prestanka pušenja.

Kad je u pitanju prevencija jedan od primjera koji je prošle godine obilježio 10 godina postojanja je „**The Real Cost**“ kampanja koju provodi Američka agencija za lijekove i hranu (FDA). Kampanja koristi digitalne marketinške taktike i kreativno oglašavanje kako bi educirala publiku o negativnim posljedicama pušenja. Neke od ovih marketinških taktika uključuju:

- Digitalno i *streaming* video oglašavanje na platformama poput Hulua i YouTubea.
- Streaming audio oglašavanje na platformama poput Spotifya i Pandore.
- Društvene mreže za angažiranje publike na platformama poput Snapchata i Instagrama.
- Oglašavanje usmjereno na igre putem platformi poput Twitcha i Xboxa.
- Različite influencere za proširenje poruke kampanje.
- Od 2018. godine kampanja se proširila i na osvještavanje maloljetnika o e-cigaretama i utjecaju na njihovo zdravlje.

Novi duhanski i nikotinski proizvodi

Uslijed želja pušača, a kao rezultat ulaganja u istraživanje i razvoj novih tehnologija, na tržištu su se pojavili bezdimni duhanski i nikotinski proizvodi. Na hrvatskom tržištu su dostupne e-cigarete, grijani duhanski proizvodi, grijani biljni proizvodi i nikotinske vrećice.

Ovi proizvodi predstavljaju bezdimnu alternativu pušenju punoljetnim pušačima s obzirom da su, iako ne bez rizika, manje štetni od nastavka pušenja, kako istraživanja sugeriraju.

Naime, nikotin, koji se nalazi u ovim proizvodima, iako izaziva ovisnost i nije bez rizika, nije glavni uzrok bolesti koje se povezuju s pušenjem. Mnogi stručnjaci za javno zdravstvo navode kako su visoke razine štetnih i potencijalno štetnih spojeva u dimu one koje su odgovorne. Pa tako npr. britanski NICE (*National Institute for Health and Care Excellence*) navodi da su "prvenstveno toksični spojevi i karcinogeni u duhanskom dimu — ne nikotin — koji uzrokuju bolesti i smrti"¹.

Šteta nastala pušenjem cigareta nastaje uslijed procesa sagorijevanja. Cigarete sagorijevaju duhan na visokim temperaturama, proizvodeći pepeo, katran i dim koji sadrži visoku razinu štetnih spojeva. Za razliku od cigareta, novi duhanski i nikotinski proizvodi, uslijed izostanka procesa sagorijevanja, ne stvaraju katran, pepeo i dim, a prosječne emitirane razine štetnih i potencijalno štetnih spojeva značajno su niže u usporedbi s dimom cigareta².

Osim grijanih duhanskih proizvoda i e-cigareta u posljednje vrijeme raste uporaba nikotinskih vrećica koje sadrže nikotin te su namijenjene za oralnu uporabu. Prema podacima Eurobarometra, prevalencija pušenja u Švedskoj 2020. godine iznosila je 7%, što je najniža vrijednost među državama članicama EU-a. Noviji nacionalni podaci iz Švedske pokazuju da je prevalencija pušenja pala na 5,8% u 2022. godini³.

Upotreba duhana u Švedskoj pretežno je u obliku snusa, što je manje štetno od pušenja cigareta. Zbog toga je rizik od umiranja od raka pluća među Šveđanima manji nego u bilo kojoj drugoj europskoj zemlji⁴.

Zaključci neovisnih tijela o novim duhanskim i nikotinskim proizvodima

E-cigarete

Evaluaciji dostupnih znanstvenih dokaza koje je 2022. godine napravio *Office for Health Improvements and Disparities* (bivši *Public Health of England*), potvrđuje kratkoročne i srednjoročne pozitivne učinke korištenja e-cigareta.

Zaključili su da kratkoročno i srednjoročno, korištenje e-cigareta predstavlja mali dio rizika pušenja te da je znatno manja izloženost štetnim tvarima u usporedbi s pušenjem, što pokazuju biomarkeri povezani s rizikom od raka, dišnih i kardiovaskularnih stanja⁵.

Također, Cochrane izvještaj iz 2022. godine pozitivno ocjenjuje e-cigarete. Jedan od autora izvještaja navodi: "E-cigarete ne sagorijevaju duhan, i kao takve ne izlažu korisnike istoj složenoj mješavini kemijskih spojeva koje uzrokuju bolesti kod ljudi koji puše konvencionalne cigarete. E-cigarete nisu bez rizika i ne bi ih trebali koristiti ljudi koji ne puše ili nisu u opasnosti od pušenja. Međutim, dokazi pokazuju da e-cigarete s nikotinom nose samo mali dio rizika od pušenja. U našem pregledu nismo pronašli dokaze o značajnim štetama uzrokovanim e-cigaretama koje sadrže nikotin kada se koriste za prestanak pušenja. Međutim, zbog malog broja studija i nedostatka podataka o dugotrajnoj upotrebi e-cigareta koje sadrže nikotin – upotrebi duljoj od dvije godine – ostaju pitanja o dugoročnim učincima"⁶.

¹ <https://www.nice.org.uk/guidance/NG209/chapter/promoting-quitling>

² Clinical Pharmacology of Electronic Nicotine Delivery Systems (ENDS): Implications for Benefits and Risks in the Promotion of the Combusted Tobacco Endgame - PubMed

³ <https://smokefreesweden.org/2024/08/20/437/>

⁴ www.healthline.com/health/snus-cancer i <https://snusforumet.se/en/eu-tobacco-mortality-snus-a-major-factor-behind-swedens-low-rates/>

⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/nicotine-vaping-in-england-2022-evidence-update/nicotine-vaping-in-england-2022-evidence-update-summary>

⁶ <https://www.cochrane.org/news/latest-cochrane-review-finds-high-certainty-evidence-nicotine-e-cigarettes-are-more-effective>

Grijani duhan

Američki FDA je 2019. godine kroz postupak znanstvene procjene recenzirane objavljene literature i drugih izvora utvrdio da aerosol koji proizvodi uređaj koji grije duhan sadrži manje otrovnih štetnih sastojaka od dima cigareta te da su mnogi od identificiranih štetnih i potencijalno štetnih sastojaka prisutni u nižim razinama nego u dimu cigareta. Nastavno na ovaj zaključak FDA je 2020. godine izdao rješenje⁷ kojim se jedan uređaj za grijanje duhana može prodavati kao duhanski proizvod smanjenog rizika (MRTP – *Modified Risk Tobacco Product*). Ovo rješenje zapravo znači da se za ovaj proizvod može u komunikaciji koristiti tvrdnju smanjene izloženosti štetnim i potencijalno štetnim sastojcima. Očekuje se da takav proizvod ima i pozitivan utjecaj na zdravlje stanovništva.

Nikotinske vrećice

2025. godine FDA je odobrio stavljanje na tržište nikotinskih vrećica nakon opsežnog pregleda znanstvenih dokaza. FDA je utvrdio da nikotinske vrećice predstavljaju manji rizik od raka i drugih ozbiljnih zdravstvenih stanja u usporedbi s cigaretama i većinom duhanskih proizvoda za oralnu upotrebu. FDA je naglasio važnost odgovornog marketinga kako bi se spriječila upotreba među mladima, napominjući da trenutni podaci pokazuju da je upotreba nikotinskih vrećica među mladima niska⁸.

Gospodarska dimenzija i ilegalni proizvodi

Regulacija duhana, odnosno duhanskih i nikotinskih proizvoda treba se sagledavati i kroz gospodarsku dimenziju, odnosno utjecaj na poljoprivredu, državni proračun, gospodarstvo i zaposlenost. Lanac vrijednosti duhanske industrije u Hrvatskoj uključuje poljoprivrednu proizvodnju u Slavoniji i Podravini, proizvodnju u tvornici u Istri, distribuciju, nacionalne lance kioska i logističke centre. Analiza gospodarskog doprinosa pokazala je da više od 2000 direktno zaposlenih neposredno osigurava preko 7000 dodatnih radnih mjesta diljem Hrvatske u nizu sektora, a uključujući i preko 400 poljoprivrednika u Slavoniji i Podravini. Više od 85% proizvodnje čini izvoz na 26 tržišta Europske unije. Državni proračun upriliči preko milijardu eura na osnovu trošarina i PDV-a od duhanskih proizvoda.

Kvalitetan regulatorni okvir za duhan važan je i u kontekstu borbe protiv ilegalne trgovine duhanskim i nikotinskim proizvodima. Prema Izvješću KPMG-a⁹ o potrošnji ilegalnih cigareta u 2024. godini, udio ilegalnih cigareta u ukupnoj potrošnji cigareta bio je 4,9% što je godišnji rast od 1,5 postotna boda. Prema IPSOS-ovom istraživanju, predstavljenom u ožujku 2025. godine, potrošnja neoporezovanog rezanog duhana u 2024. smanjila se za 33,8% na godišnjoj razini.

Tržište duhanskim proizvodima je specifično zbog stabilne potražnje, ali svaka nagla promjena u cijeni ili dostupnosti proizvoda dovodi do rasta ilegalnog tržišta, koje je kasnije vrlo teško vratiti u legalne tokove.

Ilegalna trgovina duhanskim i nikotinskim proizvodima nosi za sobom niz rizika. Osim što negativno utječe na državni proračun, ima značajne negativne društvene i gospodarske učinke. Za razliku od legalnih proizvoda, nelegalni proizvodi nisu podvrgnuti istim sigurnosnim i zdravstvenim kontrolama, ne sadrže informacije o točnom sastavu proizvoda te se često proizvode i skladište u vrlo upitnim sanitarnim uvjetima. S obzirom na cjenovnu dostupnost i načine prodaje, mogu biti lakše dostupni maloljetnicima. Naposljetku, ilegalna trgovina općenito utječe i na rast kriminala jer novci od ilegalne trgovine se znaju koristiti za druge kriminalne aktivnosti, kao što je trgovina ljudima, trgovina drogama, pa čak i terorizam.

⁷ <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/fda-permits-sale-iqos-tobacco-heating-system-through-premarket-tobacco-product-application-pathway>

⁸ FDA Authorizes Marketing of 20 ZYN Nicotine Pouch Products after Extensive Scientific Review

⁹ [Illicit cigarette consumption in Europe](#), 11 June 2025

AmCham-ove preporuke

U Hrvatskoj, uz zakonsku regulativu, provode se različite mjere i programi za prevenciju pušenja, kao i za prestanak pušenja. Međutim, rasprostranjenost i dostupnost tih programa nije dovoljna kako bi se pružila pomoć svim pušačima koji žele prestati pušiti, onima koji su uspjeli prestati pušiti kako se ne bi vratili pušenju, ali i zaštititi nepušače. Sprječavanje početka pušenja kod maloljetnika ključno je za smanjenje stope pušenja u budućnosti, a intenzivni programi kojima se ukazuje na štetnost pušenja te se potiču pušači da prestanu pušiti iznimno su bitni za prevladavanje ovog javnozdravstvenog izazova.

U skladu sa svim navedenim, predlažemo sljedeće preporuke za brži i učinkovitiji odgovor na ovaj javnozdravstveni izazov.

- **Nacionalna strategija borbe protiv pušenja**

Donošenje nacionalne strategije borbe protiv pušenja za petogodišnje razdoblje koja će obuhvatiti sve raspoložive znanstvene dokaze i postojeće učinkovite prakse drugih zemalja u cilju unapređenja borbe protiv pušenja i uvođenja ciljanog djelovanja na tom području.

- **Unapređenje sustava podrške pušačima**

Kombiniranjem različitih izvan mrežnih i digitalnih alata koji pomažu pojedincima da uspješno prestanu pušiti moguće je unaprijediti sustav podrške pušačima koji žele prestati pušiti. To uključuje:

- a) Digitalne programe za odvikavanje koji nude personalizirane planove, obrazovne resurse i zajedničku podršku za prestanak pušenja.*
- b) Mobilne aplikacije koje nude alate za praćenje napretka, motivacijske poruke i savjete za prestanak pušenja kao i razgovor sa stručnjacima u kriznim trenucima.*
- c) Kampanje na društvenim mrežama za širenje svijesti, dijeljenje uspješnih priča i stvaranje grupa podrške za prestanak pušenja.*
- d) Programe tekstualnih poruka koji se svakodnevno šalju osobama u programima za prestanak pušenja.*
- e) Online zajednice, forumi i grupe za podršku gdje korisnici mogu razmjenjivati iskustva, nuditi ohrabrenje i slaviti prekretnice u prestanku pušenja.*
- f) Podršku za prestanak pušenja na lokalnom nivou koju čine stručni savjetnici koji pružaju personaliziranu podršku. Mogu se održavati na raznim lokacijama kao što su ordinacije liječnika opće prakse, ljekarne ili čak mobilne ordinacije.*

- **Unapređenje programa prevencije**

Unaprijediti digitalne programe i javne kampanje prevencije korištenja duhanskih i nikotinskih proizvoda maloljetnika te osigurati strožu provedbu zakonskih odredbi koje zabranjuju promociju i prodaju proizvoda maloljetnicima.

- **Unapređenje nacionalnog zakonodavnog okvira**

Predlaže se unaprijediti i proširiti rad Nacionalnog povjerenstva za borbu protiv pušenja. Smatramo kako bi zbog predloženog šireg djelokruga isto trebalo biti Povjerenstvo za pitanja duhana i srodnih proizvoda. Uz postojeće zadaće, Povjerenstvo bi trebalo predlagati Ministarstvu strategiju borbe protiv pušenja kao i mjere za smanjenje utjecaja duhanskih i srodnih proizvoda na zdravlje pučanstva kroz prevenciju, poticanje prestanka pušenja i koncept smanjenja štete te predlagati nacionalna stajališta po temama duhana koja se zastupaju na europskoj i međunarodnoj razini. S obzirom na financijski, porezni te poljoprivredni aspekt duhana te duhanskih i nikotinskih proizvoda u Hrvatskoj, predlažemo da se u Povjerenstvo uz aktualne članove uključe i predstavnici ministarstava nadležnih za financije, gospodarstvo i poljoprivredu te poslovnih udruženja.

Posebnu pozornost svakako bi trebalo posvetiti problemu prevencije kod maloljetnika. Iako je jasno definirana zabrana reklamiranja duhanskih i nikotinskih proizvoda te zabrana prodaje maloljetnicima, sve je učestalija pojavnost reklamiranja putem influencera na društvenim mrežama, koji su maloljetnicima uzor. Naglasak treba staviti na edukaciju influencera, jačanje kapaciteta inspeksijskih službi i strože kazne u tom pogledu.

Definiranje i reguliranje novih duhanskih i nikotinskih proizvoda (npr. nikotinskih vrećica, duhanskih grijanih proizvoda) koji postoje na tržištu ili će se pojaviti na tržištu, a prema postojećim dokazima i trenutnim globalnim tržišnim praksama. Izostanak regulacije u današnjim uvjetima brzog i stalnog

tehnološkog razvoja kao i adresiranje novih proizvoda kroz zabrane za rezultat imaju nekontrolirano tržište, gubitak prihoda države i veću ukupnu društvenu štetu u odnosu na odmjerenu regulaciju.

Nacionalni zakonodavni okvir, kao i petogodišnja nacionalna strategija protiv pušenja, trebao bi sadržavati tri stupa borbe protiv pušenja. Konkretno, potrebno je nadopuniti programe protiv pušenja, koji se temelje na načelima prevencije pušenja i poticanja prestanka pušenja, s načelom smanjenja štete i to iznimno za pušače koji ne namjeravaju prestati pušiti, a kako bi isti bili informirani o postojanju alternativa, a za koje postoje znanstveno utemeljeni pokazatelji manje štetnosti u odnosu na pušenje te su stoga i manje štetni za aktivne i pasivne pušače. Načelo smanjenja šteta nikako ne bi trebalo biti zamjena za mjere prestanka pušenja, već služiti kao komplementarna mjera. Načelo smanjenja štete u borbi protiv pušenja treba biti ograničeno na pušače koji nastavljaju pušiti, a koje i nadalje treba poticati na prestanak rizičnih ponašanja u potpunosti. Mjere prevencije pušenja naročito trebaju biti usmjerene na mlade. Sve više država prepoznaje važnost proširenja koncepta smanjenja štete na područje duhanskih i nikotinskih proizvoda i njegove uloge, kroz adekvatni regulatorni i porezni okvir, u smanjenju incidencije pušenja. Švedska, Grčka, Češka i Novi Zeland samo su neki od primjera.

Važno je uspostaviti jasnu distinkciju u pristupu između duhanskih proizvoda za pušenje i bezdimnih duhanskih i nikotinskih proizvoda te razumne slobode informiranja pušača o alternativnim bezdimnim proizvodima. Smatramo kako treba porezno diferencirati u visini oporezivanja kao i različito regulirati duhanske proizvode za pušenje od bezdimnih duhanskih proizvoda i nikotinskih proizvoda (npr. elektroničkih cigareta, grijanih duhanskih proizvoda i nikotinskih vrećica) u dijelu mjera za smanjenje i ograničenje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, primjenjujući načela smanjene štete. Isto tako punoljetni pušači morali bi biti u mogućnosti dobiti relevantne informacije o novim manje štetnim proizvodima u skladu s propisima o zaštiti potrošača i u cilju doprinosa javnom zdravlju.

- **Poticanje istraživanja nove generacije duhanskih i nikotinskih proizvoda**

Neophodno je da istraživačke i zdravstvene institucije započnu intenzivnija istraživanja nove generacije duhanskih i nikotinskih proizvoda. Ukoliko istraživanja nije moguće provesti na lokalnoj razini trebalo bi se napraviti sistematičan pregled svih dostupnih pred kliničkih i kliničkih studija, kako neovisnih tako i studija duhanske industrije. Takve procjene dostupnih znanstvenih dokaza neke države već provode (npr. SAD, Grčka, Velika Britanija).

- **Uvođenje nove kategorije u CEZIH**

Predlažemo da se u Centralnom zdravstvenom informacijskom sustavu Republike Hrvatske (CEZIH) uvede, osim pitanja o korištenju cigareta, kategorija novih bezdimnih duhanskih i nikotinskih proizvoda, grijanog duhana, e-cigareta i nikotinskih vrećica. Na taj način dobili bismo sveobuhvatniju sliku korištenja duhanskih i nikotinskih proizvoda nove generacije. Paralelno sa sustavom praćenja kroz CEZIH predlažemo i edukaciju zdravstvenog osoblja o znanstvenim dokazima novih, bezdimnih duhanskih i nikotinskih manje štetnih proizvoda kako bi mogli kvalitetno informirati i savjetovati svoje osiguranike.

- **Kontrola sukladnosti proizvoda**

Posebna pozornost treba biti posvećena i kontroli sukladnosti i kvalitete proizvoda. Za sve proizvode koji se nalaze na tržištu nužno je utvrditi jesu li prijavljeni kroz EU-CEG sustav te Državni inspektorat treba raditi nasumične kontrole kvalitete proizvoda ali i usklađenosti s deklaracijom te u slučaju nepravilnosti postupiti prema Zakonu o predmetima opće uporabe.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte: Američka gospodarska komora u Hrvatskoj

Andrea Doko Jelušić | Izvršna direktorica

T: 01 4836 777 | E: andrea.doko@amcham.hr